

İnfertilite
İzole bir Üreme Sistemi Hastalığı mıdır
yoksa
Geniş bir Sağlık Sorunu Spektrumunun
sadece bir Semptomu mu?

Dr. Kutay Biberoglu

29. Ekim 2015

V. Üreme Tıbbı Derneği Kongresi

İnfertilite

Hastalık / Semptom

- Endometriosis / pelvik adezyonlar
- ✓ Gebelik / doğum sonrası
Yok mu varsayılmalıdır?
- Anovülasyon / insülin rezistansı varlığında
- ✓ Gebelik / doğum sonrasında
- ✓ DM / KVD / endometrial kanser
Risk faktörleri ortadan kalkacak mı?
- **Eğer kronik bir sağlık sorununun semptomu ise**
- ✓ **Gebelik / doğum sonrası kronik soruna kayıtsız kalmak**
Etik midir?

İnfertilite bir hastalık mı yoksa bir semptom mu?

- **Özel sigorta şirketleri aşağıdaki tanı ve tedavi maliyetlerini karşılarken infertilite sorununa neden duyarsızlar?**
 - ✓ Adet düzensizliği - anovülasyon
 - ✓ PCOS
 - ✓ Troid disfonksiyonu
 - ✓ Obesite
 - ✓ İnsülin rezistansı
 - ✓ Metabolik disfonksiyon
 - ✓ Tip II DM
 - ✓ Kardiovasküler hastalık
 - ✓ Over kanseri
 - ✓ Endometrial kanser
 - ✓ Meme kanseri

Erken menopo2

- İnfertilite öyküsü¹
- Endometriosis bağlantılı infertilite²
- ✓ GC hücre membran apopitozu yüksek³
- ✓ Oosit sayısı ve kalitesi düşük⁴
- ✓ AMH düşük⁵
- ✓ Menstrüel sikluslar kısa / ovülatuar⁶
- ✓ Ovaryen cerrahi / rezerv azalması⁷

Associations of onset of menopause with past history of infertility and causes of infertility.²

	Number	Adjusted OR ^a (95% CI)	Multivariate ^b
Past history of infertility	2988	1.28 (1.10–1.48)	
Causes of infertility			
Ovulation factor	577	1.12 (0.823–1.53)	1.01 (0.715–1.42)
Tubal factor	386	1.41 (0.956–2.07)	1.13 (0.755–1.70)
Endometriosis	243	3.43 (2.17–5.44)	3.06 (1.85–5.06)
Male factor	317	1.69 (1.07–2.67)	1.38 (0.841–2.28)

OR: odds ratio, CI: confidence interval.

^a Adjusted for age.

^b Adjusted for factors such as age, age at menarche, number of pregnancies, smoking before menopause, BMI and other causes of infertility.

¹Kok HS et al. Subfertility reflects accelerated ovarian ageing. Hum Rep 2003; 18: 644–8.

²Yasui T et al. Association of endometriosis-related infertility with age at menopause. Maturitas 69 (2011) 279–283

³Nakahara K et al. Ovarian fecundity in patients with endometriosis can be estimated by the incidence of apoptotic bodies. FertilSteril 1998;69:931–5

⁴Yanushpolsky EH et al. Effects of endometriomas on oocyte quality, embryo quality, and pregnancy rate in in vitro fertilization cycles: a prospective, case-controlled study. J Assist Reprod Gen 1998;15:193–7.

⁵ Lemos NA et al. Decreased AMH and altered ovarian follicular cohort in infertile patients with mild/minimal endometriosis. Fertil Steril 2008; 89: 1064–8

⁶ Arumugam K et al. Menstrual characteristics associated with endometriosis. Br J Obstet Gynecol 1997;104:948–50

⁷ Benaglia L et al. Rate of severe ovarian damage following surgery for endometriosis. Hum Rep 2010;25:678–82.

Kardiovasküler Hastalık Riski

- N : 44,601 ; < 60 yaş
- **Ovaryen infertilite** (91% WHO grup 2 = PCOS¹)
- ✓ **HT (≥45 yaş)** OR: 1.65%; 1.23–2.21
- ✓ **Hiperkolesterolemi (her yaşta)** OR: 1.42; 1.06–1.88
- ✓ **DM (<45 yaş)** OR: 2.92; 1.57–5.46

- **Obesite** (BMI ≥ 25)
- ✓ **18 vs 10% <45 yaş** p < 0,001
- ✓ **16 vs 15% ≥45 yaş** (NS)

¹Broekmans FJ et al. PCOS according to the Rotterdam consensus criteria: change in prevalence among WHO-II anovulation and association with metabolic factors. BJOG 2006;113 :1210–1217

Gestasyonel Diabet / COH / IVF

- 2002 – 2010 doğal gebelik vs **IVF gebeliği** (n=17,697 vs n=608)
- Yaş 30 ; BMI 24 kg/m²
- **GD** –14.2% vs **17.6%**, p<0.05
- COH ± IVF – GD **OR 1.32**, p<0.05
- Prognoz benzer

European Association for the Study of Diabetes (EASD) 2015 Meeting; Stockholm, Sweden. [Abstract 146](#), presented September 17, 2015

Celiac Hastalığı

- 105 çalışma ; 884 infertilite olgusu ; 623 açıklanamayan infertilite olgusu¹
- **İnfertil kadında : 2.3% OR=3.5; 1.3-9 ; P<0.01**
- **Açıklanamayan infertilite : 3.2% OR=6; 2.4-14.6 ; P<0.01**
- **Glutensiz diyet = fertilitede düzelleme**
- ✓ Seks hormon reseptör proteinleri için gerekli mikrobeyici madde temini²
- ✓ İnflamasyon yanıtının ve abartılı aktif immün sistemin düzelmesi³

¹Singh P et al. Celiac Disease in women with infertility : A meta-analysis. J Clin Gastroenterol 2015 Jan 1. [Epub ahead of print]

²Tiboni GM et al. Serological testing for celiac disease in women undergoing assisted reproduction techniques. Hum Reprod. 2006;21:376–379

³Nenna R et al. Immediate effect on fertility of a gluten-free diet in women with untreated coeliac disease. Gut. 2011;60:1023–1024

Endometrial kanser¹

- **Nulliparite** (infertiliteden bağımsız) (OR 1.76; 1.59–1.94)
- **İnfertilite** (nullipariteden bağımsız) (OR 1.22; 1.13–1.33)
- ✓ ± anovülasyon / PCOS [(+OR 1.28; 0.98–1.67) (-OR 1.07 (0.89–1.29))]
- **Endometriosis özellikle genç ve COC kullananlarda** – (pelvik ağrılı?) riski artırıyor

Table 4. Adjusted odds ratio and 95% confidence interval for endometrial cancer in relation to causes of infertility in the E2C2 pooled analysis

	Cases (n=7877)		Control (n=11466)		OR*	95% CI
	N	%	N	%		
Sought medical attention^b						
Never infertile	5573	72	8957	79	1.00	—
Did not seek attention for infertility issues	778	10	852	7	1.16	(1.02–1.31)
Sought medical attention for infertility issues	1398	18	1565	14	1.24	(1.13–1.37)
Unknown (among women who reported having infertility issues)	128	—	92	—	—	—
Cause investigation^b						
Never infertile	5573	81	8957	87	1.00	—
Cause identified	953	14	851	8	1.31	(1.17–1.48)
Cause not identified	342	5	441	4	1.22	(1.03–1.44)
Cause not investigated	36	1	43	0	1.11	(0.68–1.82)
Causes found (not mutually exclusive)						
Endometriosis^c						
Never infertile	5573	87	8957	93	1.00	—
No, infertility not due to endometriosis	731	11	546	6	1.28	(1.12–1.47)
Yes, infertility due to endometriosis	136	2	87	1	1.80	(1.34–2.42)
Anovulation/PCOS^d						
Never infertile	5573	92	8957	95	1.00	—
No, infertility not due to anovulation/PCOS	343	6	277	3	1.07	(0.89–1.29)
Yes, infertility due to anovulation/PCOS	124	2	182	2	1.28	(0.98–1.67)
Structural defects^e						
Never infertile	5573	87	8957	93	1.00	—
No, infertility not due to structural defects (fibroids etc.)	398	6	299	3	1.15	(0.97–1.37)
Yes, infertility due to structural defects	405	6	330	3	1.35	(1.13–1.62)
Male factors^f						
Never infertile	5573	92	8957	96	1.00	—
No, infertility not due to male factors	333	5	255	3	1.14	(0.95–1.38)
Yes, infertility due to male factors	156	3	127	1	1.21	(0.93–1.59)

¹Yang HP et al. Infertility and incident endometrial cancer risk: a pooled analysis from the epidemiology of endometrial cancer consortium (E2C2). British Journal of Cancer .2015; 112:925–933

Fertilite / Yaşam Süresi

Genetik / Epigenetik

- Oosit **mitokondri kalitesi = IVF başarısı**¹
- ✓ Mitokondri genom **mutasyon** hızı = 10X nükleer DNA
- ✓ **Kısa telomer** / düşük telomeraz aktivitesi (oosit/GC) = **infertilite**
- ✓ **Uzun telomer** / yüksek telomeraz aktivitesi (oosit/GC) = **Fertilite / IVF başarısı**^{2, 3}

- **Metilasyon regülatörleri**
- ✓ **Epigenetik** – Oosit DNA **metiltransferaz** (Dnmt1) ve (Dmap1) **baskılanması**⁴
- ✓ **Yüksek Foxo₃ gen ekspresyonu** = over rezerv / fertilite artışı⁴ (Tm supresör/uzun ömür)
- ✓ **GDF-9, BMP-15, Foxl₂** – primordial → preantral folikül⁵ (APO E, F VII, CYP₁B₁^{*})
- ✓ **Proapoptotik** CD₄₀, TNFRSF_{10A}, TNFRSF₂₁ / **antiapoptotik** BCL₂ and CFLAR **gen regülasyonu**⁵
- ✓ **MikroRNA ekspresyonu**⁶ (fertilite/uzun ömür)

¹Schatten H et al. The impact of mitochondrial function/dysfunction on IVF and new treatment possibilities for infertility. Reprod Biol Endocrinol 2014;12:111

²Wang W et al. Telomerase activity is more significant for predicting the outcome of IVF treatment than telomere length in granulosa cells. Reproduction 2014;147:649–57.

³Butts S et al. Correlation of telomere length and telomerase activity with occult ovarian insufficiency. J Clin Endocrinol Metab 2009;94:4835–43

⁴Yue MX et al. Abnormal DNA methylation in oocytes could be associated with a decrease in reproductive potential in old mice. J Assist Reprod Genet 2012;29:643–50

⁵Santonocito M et al. The apoptotic transcriptome of the human MII oocyte: characterization and age-related changes. Apoptosis 2013;18:201–11

⁶ElSharawy A et al. Genome-wide miRNA signatures of human longevity. Aging Cell 2012;11:607–16.

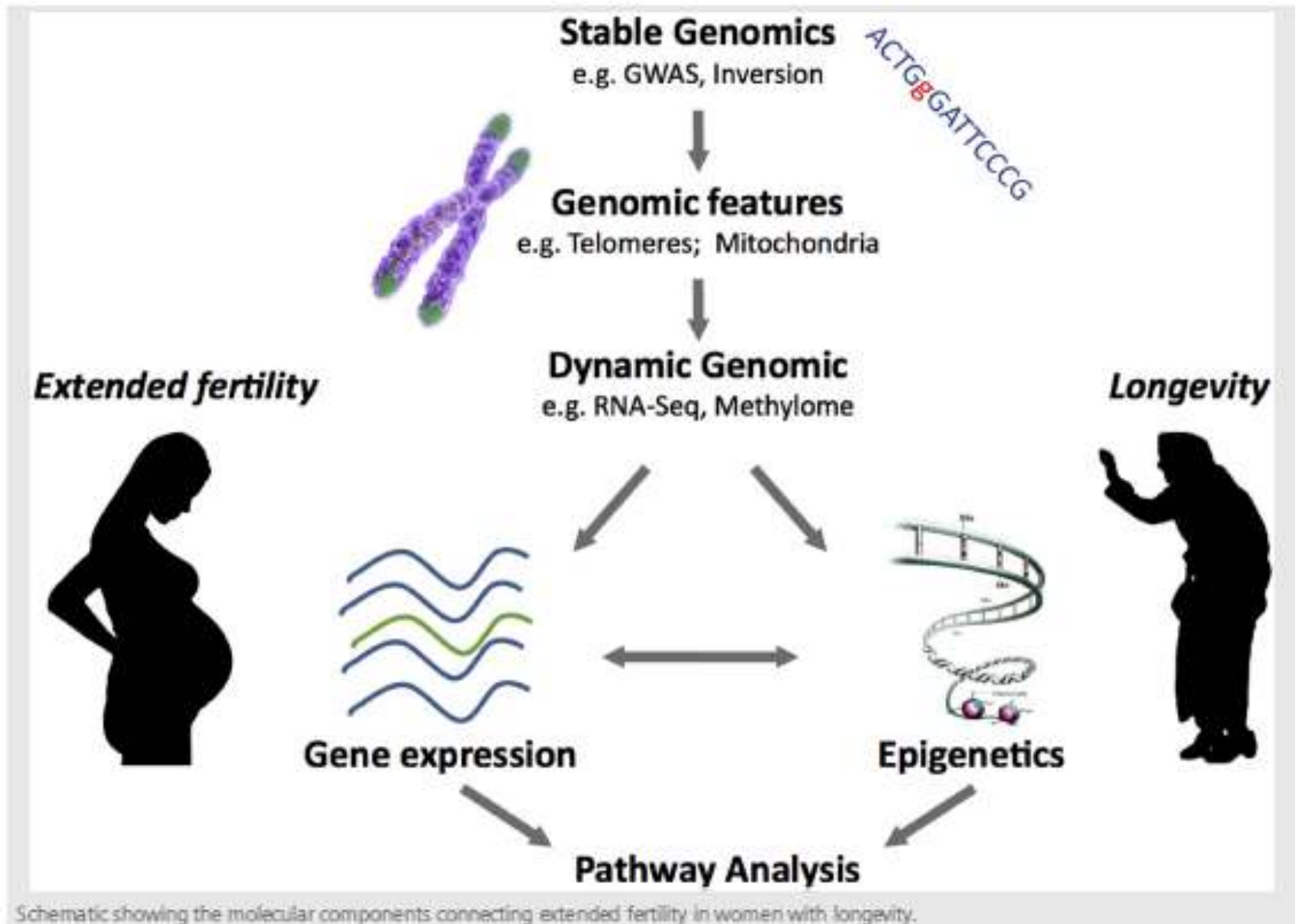
IVF Başarısı / Genetik

- 2400 PGD ; 46.439 embryo
- Blastomer anormal kromozom dizilişi / mitotik aneuploidi - 3. gün > 5. gün
- İlk 3 embryonik hücre bölünmesi maternal gen kontrolü altında (embryo genomu aktif olmadan)
- **4. Kr. Polo-like Kinaz 4 (PLK4) gen Rs2305957 SNP polimorfizmi – embryonik mitoz hatası¹**

¹McCoy et al. Science. [2015;348:235-238](#)

SNP-single-nucleotide polymorphism

American Society of Human Genetics (ASHG) 2015 Annual Meeting: Abstract 200. Presented October 8, 2015

Geç yaşta gebelik ve doğum – Uzun Yaşam Süresi

- **Az sayıda doğum / geç son doğum (>33) – uzun yaşam süresi**

- ✓ Geç doğum sağlık için pozitif seleksiyon veya biyolojik saat etkileniyor

Sun F et al. Extended maternal age at birth of last child and women's longevity in the Long Life Family Study. Menopause 2015;22:26–31

- **Çok uzun yaşayan vs <74 yaşında ölenler - >40 yaş sonrası doğum X4 yüksek**

Perls TT et al. Middle-aged mothers live longer. Nature 1997; 389:133

- **> 45 yaş doğum yapanlarda abortus oranları çok düşük**

- ✓ **Over / oosit yaşlanması da ertelenmiş olabilir**

- **Uzun süre yüksek estrogen – daha az CAD?**

Saltiki K. Coronary heart disease in postmenopausal women; the role of endogenous estrogens and their receptors. Hormones (Athens) 2007;6:9–24

- **Geç menopoz - yavaş yaşlanma ve uzun ömür**

Jaffe D et al. Influence of late-age births on maternal longevity. Ann Epidemiol 24 January 2015. <http://dx.doi.org/10.1016/j.annepidem.2014.12.002>. [ePub ahead of print.].

Geç yaşta gebelik ve doğum – Uzun Yaşam Süresi

- n= 5,300, **doğal menopoz yaşı <40 vs 50-54 ; ölüm HR 1.95^{1, 2, 3}**
- ✓ En **küçük çocuk** yaşında her 10 kat azalma = **anne yaşamında 4 yıl uzama** (ilk doğum yaşı, doğum sayısı, doğumlar arası süre - fark yok)
- n=3,500 vs 13,600 ; doğal menopoz yaşı <45 vs. 50-60 ; **17 SNP* 30% erken menopoz yaşından sorumlu⁴⁻⁶**
- GWAS Avrupa 1,000 genom projesi – **MSH₆ “mismatch tamir geni regülasyon bölgesinde SNP⁷**
- **Yaşam süresi** ile güçlü ilişki - serum IGF-1 üzerinden apolipoprotein E (**APOE**) geni⁸
- **Kromozom 17 (17q21.31) inversiyonu = geç çocuk / uzun ömür⁹**

¹Kuningas M et al. The relationship between fertility and lifespan in humans. Age (Dordr) 2011;33:615–22

²McArdle PF et al. Does having children extend life span? A genealogical study of parity and longevity in the Amish. J Gerontol A Biol Sci Med Sci 2006;61:190–5

³Muller HG et al. Fertility and life span: late children enhance female longevity. J Gerontol A Biol Sci Med Sci 2002;57:B202–6

⁴Smith KR et al. Familial aggregation of survival and late female reproduction. J Gerontol A Biol Sci Med Sci 2009;64:740–4

⁵Snowdon DA et al. Is early natural menopause a biologic marker of health and aging? Am J Public Health 1989;79:709–14

⁶Perry JR et al. A genome-wide association study of early menopause and the combined impact of identified variants. Hum Mol Genet 2013;22:1465–72

⁷Perry JR et al. DNA mismatch repair gene MSH6 implicated in determining age at natural menopause. Hum Mol Genet 2014;23:2490–7

⁸Deelen J et al. Genome-wide association study identifies a single major locus contributing to survival into old age; the APOE locus revisited. Aging Cell 2011;10:686–98

⁹Stefansson H et al. A common inversion under selection in Europeans. Nat Genet 2005;37:129–37

*SNP – single nucleotid polymorphism

Geç yaşta gebelik ve doğum – Uzun Yaşam Süresi

- Yaşlı hayvan modellerinde **gebelik KC rejenerasyonu** yapıyor¹
- ✓ Gebelikte **anne organizması** kan iletişimi olan bebeği sayesinde **yenileniyor mu?**²
- Geç yaşta gebelik, doğum / emzirme yaşlanan organları yenileyerek yaşamı uzatıyor³
- Geç fertilitenin avantajları **geç doğum komplikasyonları** ile dengeleniyor⁴

¹Gielchinsky Y et al. Pregnancy restores the regenerative capacity of the aged liver via activation of an mTORC1-controlled hyperplasia/hypertrophy switch. Genes Dev 2010;24:543–8

²Gagnon A et al. Is there a trade-off between fertility and longevity? A comparative study of women from three large historical databases accounting for mortality selection. Am J Hum Biol 2009;21:533–40

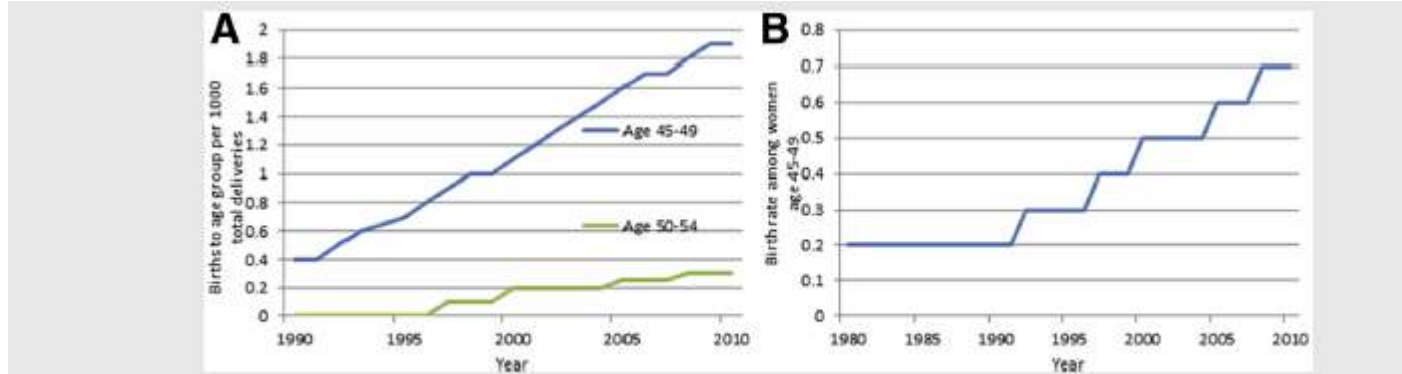
³Yi Z, Vaupel J. Association of late childbearing with healthy longevity among the oldest-old in China. Popul Stud (Camb) 2004; 58:37–53

⁴van Katwijk C. Clinical aspects of pregnancy after the age of 35 years: a review of the literature. Hum Reprod Update 1998;4:185–94

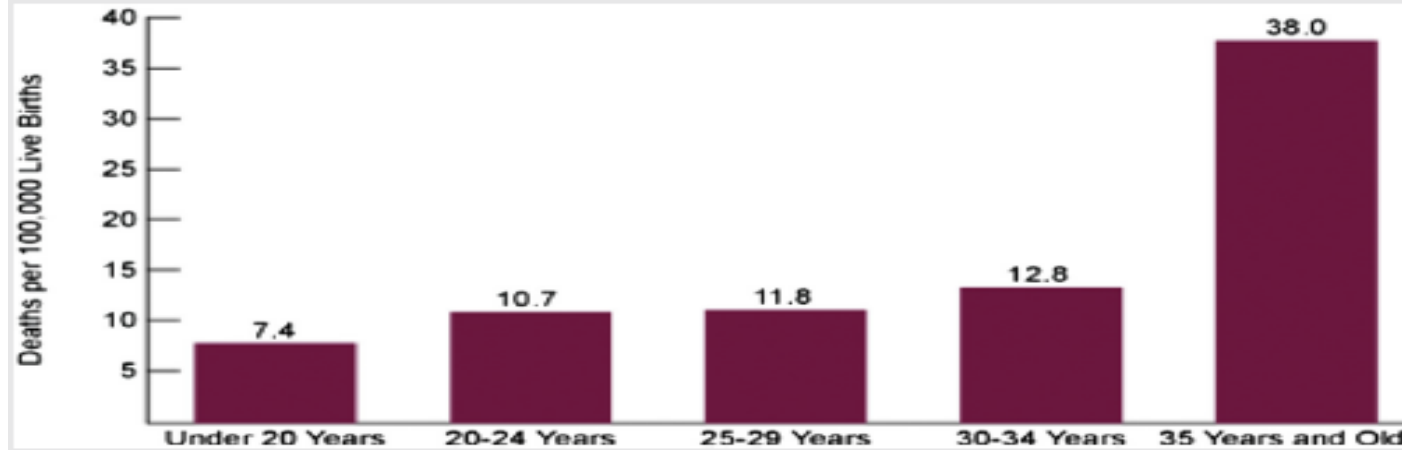
Geç Gebelik / Mortalite - Morbidite

- Oosit donasyonu ile > 45 yaş gebelik vs < 35 yaş

- ✓ Ölüm
- ✓ MI
- ✓ Kardiyak arrest
- ✓ Akut kalp yetm.
- ✓ Pulmoner emboli
- ✓ DVT
- ✓ Renal yetmezlik
- ✓ GDM
- ✓ Fetal kayıp
- ✓ Fetal anomaliler*
- ✓ Plasenta previa
- ✓ Ablasyo plasenta

Change in the (A) total number of births and (B) birth rate among women aged 45 and older in the United States. From reference (12) Sauer. *Reproduction at advanced maternal age. Fertil Steril* 2015.

Laufer N. Fertility and longevity. *Fertil Steril* 2015;103:1107-8

*≈40 yaş gebelik – aneuploidi 70% ; ≈ 45 yaş Trisomi 21 - 1/30

*İnfertilite
bir semptomdur*

*Misyonumuz
sadece fertilitenin sağlanması
ile sınırlı olmamalıdır*

*İnfertil kadınların
sağlık durumları ömür boyu
izlenmeyi gerektirir*